

การวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยองค์ประกอบ ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี

Path Analysis on Factors, Elements of Tourism, Potential for Tourist Attractiveness, and Potential to Support Tourism, Influencing the Management of Historical Tourist Attractions in Prachin Buri Province

อดิศักดิ์ พุ่มอิม*

Adiluk Pumim

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Prachinburi Campus

*adilak.p@bas.kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 400 ราย ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัย

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเส้นทางปัจจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่า χ^2/df เท่ากับ 1.855, p-value เท่ากับ 0.173, GFI เท่ากับ 0.998, AGFI เท่ากับ 0.997, CFI เท่ากับ 0.999, NFI เท่ากับ 0.998, RMR เท่ากับ 0.003, RMSEA เท่ากับ 0.046 และ TLI เท่ากับ 0.994 เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความสอดคล้องในระดับดี และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของเส้นทางพบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการบริหารจัดการ สำหรับอิทธิพลทางอ้อมพบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านตัวแปร ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีค่า ($p < 0.001$) และตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ : เส้นทางปัจจัย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ องค์ประกอบของการท่องเที่ยว มาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

Abstract

This research aims to conduct path analysis on factors influencing the management of historical tourist attractions in Prachin Buri Province. The sample group consisted of 400 tourists who visited Prachin Buri Province, obtained by using purposive sampling. A questionnaire was used as a tool for collecting data. The obtained data were analyzed using basic statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as factor path analysis.

The results revealed that the path model of factors was consistent with empirical data with χ^2/df as 1.855, p-Value as 0.173, GFI as 0.998, AGFI as 0.997, CFI as 0.999, NFI as 0.998, RMR as 0.003, RMSEA as 0.046, and TLI as 0.994. The results met the criteria for consideration on consistency at a good level. Management of historical tourist attractions in Prachin Buri Province was totally influenced by elements of tourism at the highest level, followed by potential to support tourism and potential for tourist attractiveness. When considering path influence, it was found that elements of tourism, potential for tourist attractiveness, and potential to support tourism had positive influences on management. For indirect influence, it was found that elements of tourism influenced management and were considered an indirect influence transmitted through variables, potential for tourist attractiveness, and potential to support tourism ($p < 0.001$). All variables mutually explained that the relationship with management was high.

Keywords : path factors, historical tourism, elements of tourism, quality standard of historical tourist attractions

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวสูง มีความสมบูรณ์ความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา อันแสดงถึงอารยธรรมความเจริญของท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างต่อเนื่อง

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง เป็นกลุ่มสินค้าท่องเที่ยวที่มีความสำคัญยิ่งในทางสังคมวัฒนธรรม แต่ละภาคส่วนจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวโดยกำหนดรูปแบบและจุดขายกันอย่างชัดเจน การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ยังเป็นกิจกรรมที่ร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนารูปแบบให้ได้มาตรฐาน มีการนำเสนอแนวทางใหม่ในการจัดการ เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ท่องเที่ยวโลกบนพื้นฐานเรื่องการรักษาไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้ยั่งยืน (Phitphoomwithi, 2020) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรีนั้นมีอยู่มากมายได้แก่ วัด โบราณสถาน ตั้งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยแต่ละอำเภอจะมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไป เช่น อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอเมือง อาทิเช่น โบราณสถานสระมรกต พระพุทธรูปทวาราวดี โบราณสถานเมืองศรีมโหสถ ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี วัดแก้วพิจิตร เป็นต้น ซึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว จำเป็นต้องทำความเข้าใจในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวให้ลึกซึ้ง โดยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพในการท่องเที่ยว (DOT, 2021) สำหรับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction Standard) มีด้วยกัน 3 ด้าน คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ ซึ่งงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาความสัมพันธ์เส้นทางอิทธิพลของปัจจัยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เส้นทางอิทธิพลของปัจจัยองค์ประกอบ ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจและพึงพอใจของผู้เดินทาง เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้องหรือเพื่อน เป็นต้น ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ (Jiitangwattana, 2005; Matakul, 2013) นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Phuwanatwijit (2010) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการเดินทาง ซึ่งเป็นการให้คำจำกัดความถึงความหมายของการเดินทางท่องเที่ยว กล่าวโดยสรุปได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (1) ต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวแล้วเดินทางกลับที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดิม (2) ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจและไม่ได้ถูกบังคับหรือไม่ใช่เพื่อสินจ้าง

และ (3) ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ด้านการจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวตามทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสรุปได้เป็น 4 ประเภทได้แก่

1. **การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ** เช่น การศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อนหย่อนใจ การชื่นชมธรรมชาติ การผจญภัยเดินป่า ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ทะเล ถ้ำ แก่งน้ำ เป็นต้น

2. **การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา** เช่น การเยี่ยมชมเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และศาสนา เช่น วัด โบราณสถาน อุทยาน ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ

3. **การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม** เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในทรัพยากรการท่องเที่ยวในลักษณะของงานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต เช่น การท่องเที่ยววิถีชุมชน การชมการแสดงศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

4. **การท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ** ได้แก่ การประชุมสัมมนา ธุรกิจ การบันเทิง และการกีฬา เป็นต้น นอกจากรูปแบบการท่องเที่ยวตามทรัพยากรการท่องเที่ยวยังมีองค์ประกอบต่าง ๆ อีกหลายประการเพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาแวะเยี่ยมชมเยือนท่องเที่ยว

Buhalis (2000); Morrison (2020) ได้อธิบายความหมายองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการ (6A's) ดังนี้

1. **แหล่งท่องเที่ยว (Attractions)** เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้าง สถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ

2. **การเข้าถึง (Accessibility)** คือ ระบบการคมนาคม สถานีขนส่งผู้โดยสาร และยานพาหนะ

3. **สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)** คือ ร้านอาหาร การจัดเลี้ยง และการบริการการท่องเที่ยว ถูกเตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน

4. **ที่พัก (Accommodations)** คือ ที่พักที่คอยให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพื้นที่

5. **กิจกรรม (Activities)** คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่

6. **การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services)** ได้แก่ ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ และโทรคมนาคม

Chuaybumrung (2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ แล้วยังมีลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งคือ อุตสาหกรรมที่ไร้ตัวตน กล่าวคือ การท่องเที่ยวเป็นการรวมตัวของอุตสาหกรรมอื่นอย่างน้อย 5 องค์ประกอบดังนี้

1. **ที่พัก (Accommodation)** หมายถึง สถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้คนเดินทางหรือนักท่องเที่ยวได้เข้าพัก พร้อมการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งปัจจุบันธุรกิจที่พักได้พัฒนาเรื่อยมาโดยมีรูปแบบการจัดบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าอย่างสูงสุด มีการบริหารงานในระบบเครือข่ายทั้งในรูปแบบของเครือข่ายท้องถิ่นและเครือข่ายระหว่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาธุรกิจที่พักในรูปแบบต่าง ๆ ยังเป็นแรงผลักดันให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้นทั้งในระบบมาตรฐานการบริการที่สูงขึ้น และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการบริหารจัดการที่เอื้อประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติ และมีความยั่งยืนของการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2. การคมนาคม (Accessibility) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเนื่องจากมีบทบาทในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งการคมนาคมในปัจจุบันได้ถูกพัฒนาให้สามารถตอบสนองการเดินทางท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ เช่น ธุรกิจการบิน การเดินเรือ และการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ รถโดยสาร รถไฟ รถไฟฟ้า เป็นต้น

3. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวได้ เช่น สิ่งดึงดูดใจประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ภูเขา น้ำตก เกาะ แม่น้ำ หาดทราย ฯลฯ สิ่งดึงดูดใจประเภทวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง งานแห่เทียนพรรษา เป็นต้น ซึ่งสิ่งดึงดูดใจนี้หมายรวมถึงสิ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงหรือมีความโดดเด่นและเป็นที่สนใจกว่าแหล่งอื่น ๆ เช่น ทะเลหมอก ทะเลแหวก บ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้เอื้อประโยชน์ และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ แผนที่ อินเทอร์เน็ต ศูนย์ให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

5. กิจกรรมด้านการท่องเที่ยว (Activity) หมายถึง ผลลัพธ์ทางการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น โดยรูปแบบของกิจกรรมจะแตกต่างกันตามประเภทของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การนั่งช้าง การดูนก ฯลฯ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล เช่น การดำน้ำ การตกปลา เป็นต้น นอกจากนี้องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น UNWTO (2001); Jittangwattana (2005) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งคือ

6. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จที่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการบริหารจัดการองค์รวมตั้งแต่การตลาด ข้อมูลข่าวสาร การวางแผนนโยบายต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การจัดการการท่องเที่ยว และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแหล่งท่องเที่ยว

Sitthikarn & Jaima (2009) กล่าวถึงการพิจารณาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่

1. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ หากแหล่งเที่ยวนั้น ๆ ไม่มีความพร้อมในด้านที่พักย่อมส่งผลกระทบต่อ การขยายตัวทางการท่องเที่ยวโดยตรง หากที่พักในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีความหลากหลายและความสะดวกสบายก็จะมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางเพื่อมาพักผ่อนและท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นที่พักในแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่ง

2. กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมประเพณีและเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ทั้งกิจกรรมขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีกำหนดการและควบคุมการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและความปลอดภัย เช่น กิจกรรมการดำน้ำ ล่องเรือแคนู เทศกาลดอกไม้บาน เทศกาลอาหารและการประกวดแข่งขันต่าง ๆ เป็นต้น

Pelasol et al. (2012) ได้กล่าวว่าการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องเข้าถึงพื้นที่นั้น ๆ อีกทั้งควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการได้แก่ ความดึงดูดใจ ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก กิจกรรม และด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว และทางด้าน Intrakom (2010) กล่าวว่า สถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักคือ แหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ในงานวิจัยชิ้นนี้จะแบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวอื่น ๆ ประกอบด้วย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงพื้นฐานการบริการที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง

ศักยภาพของการท่องเที่ยว

Jittangwattana (2005) ได้ให้ความหมายของคำว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวว่าหมายถึงความพร้อมในด้านคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยี่ยมชมเยือน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ ความสะดวกในการเข้าถึง ความประทับใจ และองค์ประกอบของการบริการ ทั้งนี้ Boonyaphak (2007) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. **คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว** ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. **ความสะดวกในการเข้าถึง** ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. **สิ่งอำนวยความสะดวก** ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่าง ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย
4. **สภาพแวดล้อม** ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่น ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว
5. **ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว** ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่และบริการ การบริการสาธารณสุข ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
6. **ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน** ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใด ๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ โดย Rojanasoonthorn (1999) ได้แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

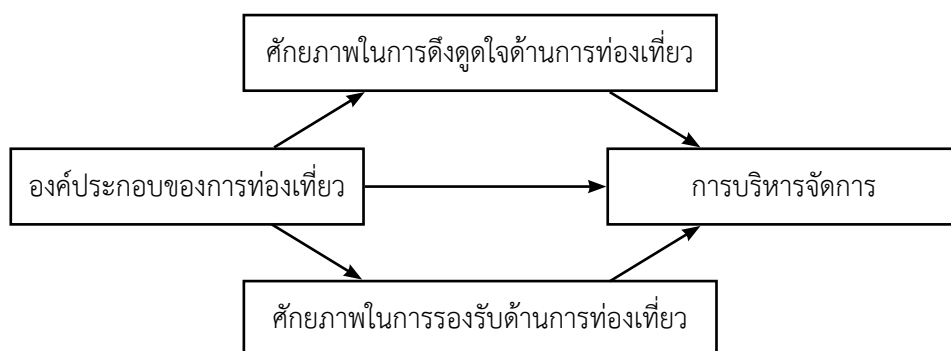
1. **ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว** พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. **ปัจจัยประกอบ** ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจในสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. **ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก** ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. **ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม** ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ การบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาจึงได้สรุปเป็นตัวแปรที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว ในส่วนศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวได้แก่ ปัจจัยจุดใจและปัจจัยประกอบ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม สำหรับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านความสะอาด โดยทำในส่วนความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งตัวแปรทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ทราบได้ว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใดและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาความพร้อมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีที่ไม่ทราบจำนวนที่แท้จริง และขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากเกณฑ์การคำนวณของ Cochran (1977) ซึ่งทำการกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ผลจากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384.16 แต่เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลจึงทำการเก็บเพิ่มอีก 5% รวมทั้งหมดเท่ากับ 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ได้พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมแบ่งเป็น 6 ตอน มีจำนวนทั้งสิ้น 58 ข้อ ตอนที่ 1 และ 2 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ส่วนตอนที่ 3 ถึง 6 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1967) ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดคือ 1 จนถึงระดับมากที่สุดคือ 5 โดยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดของแบบสอบถามทั้งชุด โดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผลทดสอบที่ได้มีค่า IOC มากกว่า 0.8 ทุกข้อเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องได้ค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.5 ถึง 1.00 สำหรับการทดสอบค่า Cronbach's Alpha ซึ่งค่าที่ได้ต้องมากกว่า 0.7 ขึ้นไป (Rovai et al., 2014) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งมีความน่าเชื่อถือในระดับดีมาก (Koonce & Kelly, 2014) เมื่อพิจารณารายตัวแปรทุกตัวมีค่าเกิน 0.7 ทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่คนพื้นที่ในจังหวัดปราจีนบุรีในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และมีจุดเด่นที่นิยมในการเยี่ยมชมมากที่สุดจังหวัดปราจีนบุรีใน 3 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ ดิگเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในคราวเสด็จประพาสสมณชลปราจีน ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดปราจีนบุรีเดิมเป็นอาคารในโรงจักรรถทอง จัดสร้างโดยพระปรีชาภักกาล (สำออง อมาตยกุล) สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีสถาปัตยกรรมผสมระหว่างศิลปกรรมไทยกับแบบตะวันตก ทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน และวัดแก้วพิจิตร มีพระอุโบสถเป็นศิลปะแบบผสมผสานทั้งไทย เขมร จีน และยุโรป โดยมีข้อฟ้าใบระกาแบบไทย ชุ่มประตูดตามแบบสถาปัตยกรรมศิลปะเขมร มังกรจีนปูนปั้นประดับหัวเสาหน้าจั่ว และภาพวาดชายหญิงชาวยุโรปรอบอุโบสถด้านนอกโดยช่างหลวงในรัชกาลที่ 6 เป็นวัดเก่าแก่สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2422 โดยเศรษฐีใจบุญชาวปราจีนบุรีชื่อนางประมูล โภคา (แก้วประสังสิต) ภรรยาของขุนประมูลภักดี (Pathumlongthong, 2006)

2. อำเภอศรีมโหสถ ได้แก่ กลุ่มโบราณสถานสระมรกตตั้งอยู่ที่วัดสระมรกต ตำบลโคกไทย เป็นกลุ่มโบราณสถานทางพุทธศาสนาขนาดใหญ่ที่สร้างซ้อนทับกันหลายสมัย เริ่มตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมา จนถึงพุทธศตวรรษที่ 18 ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างศิลาแลงและอิฐ ส่วนใหญ่คงเหลือเฉพาะรากฐานอาคารเท่านั้น ระหว่างการขุดแต่งได้ค้นพบรอยพระพุทธรูปปางสมาธิอยู่บนศิลาแลง

ที่ฝ่าพระบาทสลักรูปธรรมจักรนูนทั้งสองข้าง และยังมีการสลักรูปกากบาทโดยที่ตรงกลางมีหลุมสำหรับใช้ปักเสาสนนิษฐานว่ามีไว้เพื่อปักฉัตรหรือร่มรอยพระพุทธรูปที่นี้คาดว่าสร้างขึ้นครั้งแรกสมัยทวารวดีถึงสมัยลพบุรี นับเป็นรอยพระพุทธรูปที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย ใกล้กันมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ซึ่งพบพระพุทธรูปและโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก (Pathumlongthong, 2006)

3. อำเภอศรีมหาโพธิ์ ได้แก่ (1) อนุสาวรีย์ลายฝีพระหัตถ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองโพรง เป็นลายพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้เสด็จปราจีนบุรีเมื่อปี พ.ศ. 2451 ทรงจารึกไว้บนแผ่นดินศิลาแลงในสมัยลพบุรี มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 (2) หลุมเมือง มีลักษณะเป็นหลุมขนาดต่าง ๆ ขุดเจาะลึกลงไปในพื้นที่ศิลาแลงไม่ทราบว่าจะขุดขึ้นในสมัยใด พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสทับเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2451 มีพระราชสันนิษฐานว่าเป็นหลุมสำหรับขอลูกปูนปั้นที่ลวดลายเครื่องประดับปราสาท มีหลุมทั้งหมดประมาณ 48 หลุม แต่คำบอกเล่าของคนรุ่นเก่ากล่าวว่า เป็นหลุมสำหรับเล่นกีฬาพื้นบ้านเรียกว่า การเล่นหลุมเมือง และ (3) เทวสถานพานหิน ตั้งอยู่ที่บ้านโคกขวาง ตำบลหนองโพรง ก่อด้วยศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ กว้างด้านละ 16 เมตร สูง 3.5 เมตรมีมุขยื่นออกไปทั้งสี่ด้าน สันนิษฐานว่าประดิษฐานเทวรูปพระนารายณ์ มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 แห่งเจนละ ตรงกลางของซากเทวาลัยมีฐานของเทวรูปซึ่งแต่เดิมตะแคงอยู่ลักษณะคล้ายพานจึงเรียกว่า “พานหิน” นอกจากนี้ยังพบศิลาแลงทรงกลมสกดเป็นรูปฐานเชิง (Wongthes, 2014)

ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 3 เดือน ตั้งแต่สิงหาคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2563 จึงได้ครบตามจำนวนที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 200 ตัวอย่าง จึงจะเพียงพอและไม่ก่อให้เกิดปัญหา Non-convergence (Liang & Jacobucci, 2020)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่
2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การรองรับด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี ด้วยเทคนิค Path Analysis ด้วยสถิติเชิงอนุมาน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบ (Model Fit) ตามหลักเกณฑ์ดังนี้ ค่า Chi-square/ค่าองศาอิสระ $\chi^2/df < 2.00$ ค่าความน่าจะเป็น (p-value) ≥ 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) > 0.95 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) > 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI) > 0.95 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (NFI) > 0.95 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) < 0.05 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) < 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker และ Lewis (TLI) > 0.95

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์รูปแบบเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัย ผลการวิจัยมีดังนี้

1. **ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว** พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57.5 มีอายุอยู่ระหว่าง 18–35 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพอิสระ/พนักงานเอกชน/เจ้าของกิจการคิดเป็นร้อยละ 56 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001–25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38 ได้รับข่าวสารเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวจากสื่อออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 57.3 สิ่งจูงใจในการเดินทางเพื่อศึกษาเรียนรู้สถานที่ในประวัติศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 49.3 สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในการชื่นชมแหล่งท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 50 เดินทางโดยรถส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 66 เวลาในการเดินทางเป็นวันเสาร์-อาทิตย์คิดเป็นร้อยละ 43.8 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว 1–5 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 68.3

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2.1 **ด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.46$, S.D.= 0.75) ส่วนองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่พึงพอใจมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.56$, S.D.= 0.70) ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการเข้าใช้บริการแหล่งท่องเที่ยว และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

2.2 **ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D.= 0.69) ส่วนศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่พึงพอใจมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.71)

2.3 **ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.80) ส่วนศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวที่พึงพอใจมากที่สุดคือ มีถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.77)

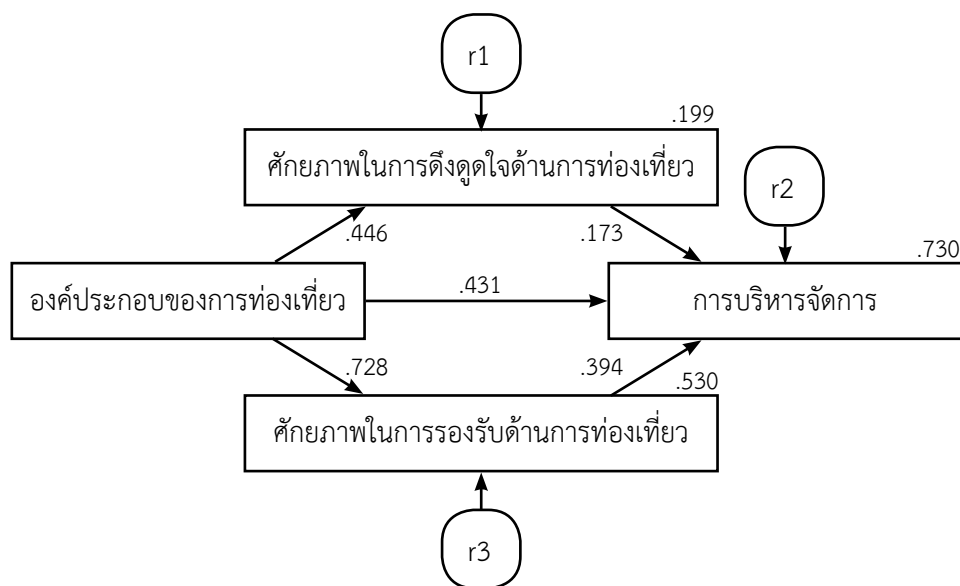
2.4 **ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว** พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$, S.D.= 0.73) ส่วนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่พึงพอใจมากที่สุดคือ กิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.68) ได้แก่ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ หลากหลาย เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในท้องถิ่น ถึงขยะมีจำนวนเพียงพอ และจัดวางที่ทิ้งขยะได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัย

จากการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัย ผู้วิจัยได้ทำการปรับรูปแบบโดยพิจารณาจากดัชนีปรับรูปแบบและจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผลจากการปรับรูปแบบทำให้รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบเพื่อหาค่า Model Fit ตามหลักเกณฑ์ดังนี้ $\chi^2/df < 2.00$, p-value ≥ 0.05 , GFI > 0.95 , AGFI > 0.95 , CFI > 0.95 , NFI > 0.95 , RMR < 0.05 , RMSEA < 0.05 และ TLI > 0.95 พบว่า ผ่านเกณฑ์พิจารณาความสอดคล้องและอยู่ในระดับที่ดี ดังแสดงในตารางที่ 1 และ ภาพที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าสถิติประเมินความสอดคล้องของโมเดล (Model Fit)

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติ	ผลการประเมิน	ที่มา
χ^2/df	< 2.00	1.855	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)
p-value	≥ 0.05	0.173	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Hair et al., 2014)
GFI	> 0.95	0.998	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)
AGFI	> 0.95	0.977	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)
CFI	> 0.95	0.999	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)
NFI	> 0.95	0.998	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)
RMR	< 0.05	0.003	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Hair et al., 2014)
RMSEA	< 0.05	0.046	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)
TLI	> 0.95	0.994	ผ่านเกณฑ์ / สอดคล้องดี	(Kelloway, 2015)

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองเส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับมาตรฐานแล้ว (Standardized Coefficients) และค่าอิทธิพลของตัวแปร

ตารางที่ 2 แสดงขนาดอิทธิพลของเส้นทางปัจจัย

ตัวแปรปัจจัย	อิทธิพลต่อศักยภาพในการ ดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว			อิทธิพลต่อศักยภาพในการ รองรับด้านการท่องเที่ยว			อิทธิพลต่อ การบริหารจัดการ		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
องค์ประกอบของ การท่องเที่ยว	0.446	–	0.446	0.728	–	0.728	0.431	0.364	0.795
ศักยภาพในการดึงดูดใจ ด้านการท่องเที่ยว	–	–	–	–	–	–	0.173	–	0.173
ศักยภาพในการรองรับ ด้านการท่องเที่ยว	–	–	–	–	–	–	0.394	–	0.394
ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (R^2)	0.199			0.530			0.730		

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของเส้นทางปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จากภาพที่ 2 และตารางที่ 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลจำแนกตามตัวแปรดังนี้

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรีได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยว (0.795) รองลงมาคือ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (0.394) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (0.173) ตามลำดับ

ขนาดอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์พบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการบริหารจัดการ โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.431, 0.173, 0.394 โดยมีค่า $p < 0.001$ ตามลำดับ

สำหรับอิทธิพลทางอ้อมพบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเป็นอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านตัวแปร ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.364 ($p < 0.001$)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกเท่ากับอิทธิพลรวมต่อศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวโดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.446 ส่วนศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.728 โดยมีค่า $p < 0.001$ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวกับศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.199 คิดเป็นร้อยละ 19.9 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวกับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.530 คิดเป็นร้อยละ 53 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวร่วมกันอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.730 คิดเป็นร้อยละ 73

อภิปรายผลและสรุปผล

การวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์เส้นทางอิทธิพลของปัจจัยด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจโดยรวมสูงโดยเฉพาะ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการใช้บริการแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

- รองลงมาคือ **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ได้แก่ มีร้านค้าจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่หลากหลาย การบริการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ดี สถานที่จอดรถสะดวกปลอดภัย

- **ด้านการบริการเสริม** ได้แก่ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ มีสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ศูนย์พยาบาลในแหล่งท่องเที่ยวหาได้ง่าย

- **ด้านการคมนาคม** ได้แก่ การปรับปรุงทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวก ป้ายบอกทางชัดเจน และสังเกตได้ง่าย รถรับจ้างหรือรถประจำทางวิ่งผ่านตลอดทั้งวัน

- **ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว** ได้แก่ มีมัคคุเทศก์หรือไกด์คอยบริการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว มีบริการรถพาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมให้เข้าร่วมในการเรียนรู้ที่หลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Silva et al. (2020) พบว่า แรงจูงใจด้านปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ความสวยงามของสถานที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marques et al. (2021) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสูงสุดในเรื่องของทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือหมายถึงเอกลักษณ์ของสถานที่ที่เที่ยวนั้นๆ Calero & Turner (2020) พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งดึงดูดใจและน่าสนใจ และมีองค์ประกอบพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน ที่พัก ร้านอาหาร และสนามบิน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สะดวก ราบรื่น เพื่อนำไปสู่การออกเดินทางท่องเที่ยวต่อไป ส่วนงานวิจัยของ Streimikienė et al. (2021) กล่าวว่าปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความเป็นมิตรไมตรีทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและประทับใจทำให้อยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำหรืออยู่ยาวนานขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Karim et al. (2021) ที่กล่าวไว้ว่า การกำหนดจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการให้มากที่สุด และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวส่งผลและมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกกับศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยว การบริหารจัดการในเชิงบวกคือเมื่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีระดับสูง ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้นเช่นกัน และการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

2. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจโดยรวมสูง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ รองลงมาแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามทางศิลปวัฒนธรรม ความสมบูรณ์และความสวยงามทางสถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวมีความเก่าแก่และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีบรรยากาศที่ดึงดูดใจและตรึงตา การจัดสถานที่ได้เหมาะสม แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพ

โดยรอบที่สวยงาม มีความหลากหลายของกิจกรรม ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นมีความน่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukanthasirikul (2013) พบว่า ศักยภาพที่ดึงดูดใจในด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ในงานประเพณี และมีกิจกรรมเสริมเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและน่าสนใจ และความงามทางศิลปวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย ภาษาที่ใช้ ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และการแสดงและการละเล่น งานวิจัย Fang (2020) พบว่า ความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ดั้งเดิม อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเฉพาะตนของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุอันได้แก่ สถาปัตยกรรมเรือนไม้โบราณ โรงสีเก่า มีประเพณี มีเทศกาล มีความงามที่เป็นเอกลักษณ์ การบอกเส้นทางท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการในการแสดงผลงาน ผลิตภัณฑ์ของชุมชน จะช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากยิ่งขึ้น งานวิจัยของ Aquino (2020) กล่าวว่า สิ่งดึงดูดใจเป็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเกิดจากคุณลักษณะสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท ซึ่งทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นพิจารณาได้จากหลายปัจจัย ทั้งด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ระบบนิเวศ พืช สัตว์ ธรณีสัณฐานประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ สถาปัตยกรรม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความทันสมัยของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแหล่งท่องเที่ยว และศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวส่งผลและมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับการบริหารจัดการนั้นคือ เมื่อศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้นทำให้การบริหารจัดการสูงขึ้นเช่นกัน

3. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจโดยรวมสูง โดยเฉพาะถนนหนทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย รองลงมา มีระบบรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา รองรับความต้องการ มีพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม สถานที่จอดรถเพียงพอ มีที่นั่งพัก ศาลาหรืออื่น ๆ บริการนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำ และจุดบริการอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีจุดบริการการเดินทางตั้งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวและมีสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้พิการ สอดคล้องกับที่ Bayih & Singh (2020) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลความสำเร็จ มีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมินคือความสะดวกในการเดินทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว ส่วนงานวิจัยของ Sortrakul & Taweepornprathomkul (2013); Puangchuen & Phumsathan (2020) พบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวต้องมีความปลอดภัย สะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย การบริการที่ครบวงจร และคำนึงถึงการบริหารจัดการอารยสถาปัตย์สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวในส่วนผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น มีห้องน้ำ ราวจับ ที่จอดรถ ป้าย ทางลาด ตามหลักมาตรฐานสากลและศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวส่งผลและมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับการบริหารจัดการนั้นคือเมื่อศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น ทำให้การบริหารจัดการสูงขึ้นเช่นกัน

4. การบริหารจัดการ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจโดยรวมสูง โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในท้องถิ่น มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย

- รองลงมาคือ **ด้านประชาสัมพันธ์** ได้แก่ มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และมีสื่อหลากหลายประเภทสำหรับให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และวีดิทัศน์ เป็นต้น

- **ด้านความปลอดภัย** ได้แก่ มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และมีความพร้อมของบุคลากรแหล่งท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

- **ด้านความสะดวก** ได้แก่ ความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว ถึงจะมีจำนวนเพียงพอและจัดวางที่ทิ้งขยะได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Di Vaio et al. (2021) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ งานวิจัยของ Kibria et al. (2021) พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น สิ่งสำคัญที่จะสามารถดึงดูดใจคือ การบริหารจัดการที่ดี แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการปรุงแต่งเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสิ่งที่เป็ธรรมชาติ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสะดวกสบาย ง่ายต่อการเดินทาง และมีกิจกรรมที่หลากหลายรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว งานวิจัยของ Singsaktrakul & Sermkarndee (2013) พบว่า การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งเป็นแนวทางในการจูงใจนักท่องเที่ยว นอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนงานวิจัยของ Streimikiene et al. (2021) พบว่า การประชาสัมพันธ์และการเลือกใช้สื่อเป็นกลไกสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารและสร้างภาพลักษณ์ให้แพร่ขยายกลุ่มตลาดไปในวงกว้าง

5. รูปแบบเส้นทางอิทธิพลของปัจจัย ด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดปราจีนบุรี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของรูปแบบได้ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.855, p-value เท่ากับ 0.173, GFI เท่ากับ 0.998, AGFI เท่ากับ 0.997, CFI เท่ากับ 0.999, NFI เท่ากับ 0.998, RMR เท่ากับ 0.003, RMSEA เท่ากับ 0.046 และ TLI เท่ากับ 0.994 ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณาค่าความสอดคล้องในระดับดีและองค์ประกอบการท่องเที่ยว สามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 19.9 ส่วนศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 53 และองค์ประกอบการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวร่วมกันอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับการบริหารจัดการร้อยละ 73 เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการจะดีหรือสูงขึ้นได้เพราะทั้ง 3 ปัจจัยที่ส่งผลมานั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยปัจจัยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจและการรองรับด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติให้ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากและดีที่สุด เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ในการเดินชมให้ดึงดูดน่าสนใจและเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีทางเดินหรือมีมุมจุดสนใจในการถ่ายรูป การจัดสัดส่วนของจุดใช้สอยการเดินทางและการพักผ่อน การทำป้ายออกสู่พื้นที่ภายนอกเพื่อกระจายข่าวในกิจกรรมและงานต่าง ๆ การเพิ่มคนดูแลพื้นที่และ

ทำความสะอาดเป็นประจำ การซ่อมแซมป้ายบอกทางเข้าสถานที่ให้ชัดเจนและเพิ่มจำนวนป้ายให้มากพอ ปรับปรุงถนน ไฟทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้ใช้งานได้เสมอ เพิ่มตู้กดน้ำแบบเลือกเครื่องดื่มหรือของว่าง ในสถานที่ท่องเที่ยว เพิ่มพนักงานดูแลความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวให้เหมาะสม ทำป้ายรณรงค์วินัย ในการทิ้งขยะในสถานที่ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ แบ่งสัดส่วนพื้นที่เพื่อรองรับยานพาหนะให้มากกว่าเดิม ในบางพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การประชาสัมพันธ์ควรร่วมสมัยมากยิ่งขึ้นโดยการใช้ช่องทางผ่าน สื่อสังคมออนไลน์ให้มากขึ้นเพื่อเป็นการอัปเดตข่าวสารให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถนำข้อมูลทางการท่องเที่ยว มาวางแผนในการเดินทางท่องเที่ยว ควรมีการประสานความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมไปถึง การเตรียมพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี สนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูล ด้านต่าง ๆ รวมถึงผลการวิจัยมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบ บูรณาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยยกระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัด ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะอื่นที่เป็นที่นิยมของคนรุ่นใหม่ในการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติ แม่น้ำ ภูเขา แหล่งสมุนไพร และป่าไม้ที่สมบูรณ์ และควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีส่วนร่วมให้สถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น องค์กร จังหวัด อำเภอและชุมชน ร่วมกันหาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ ภูมิประเทศที่ตั้งของจังหวัด เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

References

- Aquino, R. S. (2020). Book Review: Dolezal, C., Trupp, A. & Bui, H. T. (Eds.). (2020). *Tourism and Development in Southeast Asia. Austrian Journal of Southeast-East Asian Studies*, 13(1), 161–164.
- Bayih, B. E. & Singh, A. (2020). Modeling Domestic Tourism: Motivations, Satisfaction and Tourist Behavioral Intentions. *Heliyon*, 6(9), e04839.
- Boonyaphak, W. (2007). **Potential in Cultural Tourism**. Thailand Research Fund.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future. *Tourism Management*, 21(1), 97–116.
- Calero, C. & Turner, L. W. (2020). Regional Economic Development and Tourism : A Literature Review to Highlight Future Directions for Regional Tourism Research. *Tourism Economics*, 26(1), 3–26.
- Chuaybumrung, T. (2009). **Role of Local Government Organization and Sustainable Tourism Development Based on the Concept of Sufficiency Economy**. Cabinet Press and the Royal Gazette.
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling Techniques**. John Wiley.
- Department of Tourism (DOT). (2021). **Guide for Quality Assessment of Historical Attraction Standard**. <https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/426>
- Di Vaio, A., López-Ojeda, A., Manrique-de-Lara-Peñate, C. & Trujillo, L. (2021). The Measurement of Sustainable Behaviour and Satisfaction with Services in Cruise Tourism Experiences : An Empirical Analysis. *Research in Transportation Business & Management*, 100619.
- Fang, W. T. (2020). Cultural Tourism. In **Tourism in Emerging Economics**. Springer.
- Hair, J. F. Jr., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. & Sarstedt, M. (2014). **A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)**. Sage Publications.
- Intrakom, W. (2010). **Factors Relating to Buying Tourism Products of Sri Chang Island of Thai Tourist**. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Jittangwattana, B. (2005). **Sustainable Tourism Development**. Press and Design.
- Karim, R., Latip, N. A., Marzuki, A., Shah, A., Muhammad, F. (2021). Impact of Supply Components – 4As on Tourism Development: Case of Central Karakoram National Park, Gilgit–Baltistan, Pakistan. *International Journal of Economics and Business Administration*, 9(1), 411–424.
- Kelloway, E. K. (2015). **Using Mplus for Structural Equation Modeling : A Researcher's Guide**. Sage Publications.

- Kibria, A. S. M. G., Behie, A., Constanza, R., Groves, C. & Farrell, T. (2021). Potentials of Community-Based-Ecotourism to Improve Human Wellbeing in Cambodia : An Application of Millennium Ecosystem Assessment Framework. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 28(5), 461–472.
- Koonce, G. L. & Kelly, M. D. (2014). Analysis of the Reliability and Validity of a Mentor's Assessment for Principal Internships. *Education Leadership Review*, 15(2), 33–48.
- Liang, X. & Jacobucci, R. (2020). Regularized Structural Equation Modeling to Detect Measurement Bias : Evaluation of Lasso, Adaptive Lasso, and Elastic Net. *Structural Equation Modeling : A Multidisciplinary Journal*, 27(5), 722–734.
- Likert, R. (1967). **The Human Organizations : Its Management and Value**. McGraw–Hill.
- Marques, C., Rilva, R. V. & Antova, S. (2021). Image, Satisfaction, Destination and Product Post-Visit Behaviours : How Do They Relate in Emerging Destinations? *Tourism Management*, 85, 104293.
- Matakul, T. (2013). **The Motivations of Thai Tourist to E-Sarn Cultural Tourism : Case Study of Sila-Art Temple (Phu Pha), Chaiyaphum Province**. Khon Kaen University.
- Morrison, A. M. (2020). Marketing and Managing City Tourism Destinations. In **Routledge Handbook of Tourism Cites**. Routledge.
- Pathumlongthong, S. (2006). **Thailand, Travels in the Central Region**. Sataporn Books.
- Pelasol, M. R. J., Toyoba, M. A. T., Mondero, E., Jugado, K. & Lahayhay, C. (2012). Destinations in the Southern Part of Iloilo, Philippines. *JPAIR Multidisciplinary Research*, 8(1), 90–97.
- Phitphoomwithi, P. (2020). **Historical Tourism Management**. https://www.matichon.co.th/article/news_2344210
- Phuwanatwijit, T. (2010). **Integrated Tourism Development Strategy on the Strategic Route R3A (Chiang Rai – Kunming)**. Mae Fah Luang University.
- Puangchuen, K. & Phumsathan, S. (2020). Travel Behaviors and Needs of Senior Visitors for Tourism in Khao Yai National Park. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 15(2), 29–42.
- Rojanasoonthorn, T. (1999). **Summary of the Seminar on Tourism Development in the North**. Tourism Authority of Thailand.
- Rovai, A. P., Baker, J. D. & Ponton, M. K. (2014). **Social Science Research Design and Statistics : A Practitioner's Guide to Research Methods and IBM SPSS Analysis**. Watertree Press.

- Silva, O., Medeiros, T., Moniz, A. I., Tomás, L., Furtado, S. & Ferreira, J. (2020). Tourists' Characteristics, Travel Motivation and Satisfaction. In Rocha, Á., Abreu, A., de Carvalho, K., Liberato, D., González, E. & Liberato, P. (eds.), **Advances in Tourism, Technology and Smart Systems. Smart Innovation, Systems and Technologies**. Springer.
- Singsaktrakul, P. & Sermkarndee, P. (2013). The Study of Potentiality and Conservation Tourism Development Approach of Baan Thung–Maprang, Kuan Doan District an Baan Ton–Panan, Kuan Kalong District in Satun Province. **Suthiparathat Journal**, 27(83), 97–112.
- Sitthikan, B. & Jaima, S. (2009). **Developing the Role of Local Government in Promoting and Supporting the Readiness of Routes Linking Tourist Attractions by Communities in the Upper Northern Region of Thailand**. National Research Council of Thailand.
- Sortrakul, S. & Taweepornprathomkul, S. (2013). Guideline for Participatory Community Tourism Management in Songprake Sub–district, Phang–Nga Province. **Journal of Sports Science and Health**, 14(3), 157–171.
- Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E. & Simanavicius, A. (2021). Sustainable Tourism Development and Competitiveness: the Systematic Literature Review. *Sustainable Development*, 29(1), 259–271.
- Sukanthasirikul, K. (2013). **The Quality Development of Cultural Tourism in North Eastern**. Suranaree University of Technology.
- Wongthes, S. (2014). **Traveling in Si Mahosot, Prachinburi**. Sala Mahosot.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2001). **Sustainable Development of Ecotourism : A Compilation of Good Practices**. UNWTO.